

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษา
ที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 2

Guidelines of development for Competencies of School Administrators
In the digital age of Educational Institutions Located in Special
Geographic Areas under the Jurisdiction of Chiang Rai Primary
Educational Service Area Office 2

ชนกานต์ เกตุยอย

Chanakarn Ketyoy

วัชรระ จตุพร

Watchara Jatuporn

มหาวิทยาลัยพะเยา

University of Phayao

E-mail: chanakarnbube.9999@gmail.com

Received: 14 March 2025; Revised: 27 March 2025; Accepted: 28 March 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 กลุ่มประชากร จำนวน 226 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตรวัด แบบประเมินค่า 5 ระดับ ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ผลการวิจัย พบว่า

1) สภาพปัจจุบันของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสื่อสารและจิตใจ รองลงมา คือ ด้านความริเริ่มสร้างสรรค์และ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล,ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการสร้างสรณ์นวัตกรรมดิจิทัล สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสื่อสารและจิตใจ รองลงมา คือ ด้านความริเริ่มสร้างสรรค์ และด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล

2) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า มี 5 แนวทางการพัฒนา และวิธีการดำเนินการมีทั้งหมด 38 วิธีการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาสมรรถนะด้านการสร้างสรณ์นวัตกรรมดิจิทัล

มี 9 วิธีการดำเนินการ 2) การพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล มี 8 วิธีการดำเนินการ 3) การพัฒนาสมรรถนะด้านความริเริ่มสร้างสรรค์ มี 6 วิธีการดำเนินการ 4) การพัฒนาสมรรถนะด้านการสื่อสารและจิตใจ มี 7 วิธีการดำเนินการ และ 5) การพัฒนาสมรรถนะด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล มี 8 วิธีการดำเนินการ

คำสำคัญ: แนวทาง, การพัฒนาสมรรถนะ, สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา, ยุคดิจิทัล

Abstract

This research article aimed to: 1) examine the current and desired digital competencies of school administrators in special area schools under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2, and 2) investigate development approaches for these competencies. The research involved 226 persons, with data collected through a 5-point scale questionnaire (IOC index: 0.67-1.00, reliability coefficient: 0.98). Statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, and the modified Priority Needs Index (PNI).

1) The findings revealed that the current state of digital competencies was high overall. The highest-rated dimensions were communication and motivation, followed by creative initiative, digital vision, and digital technology usage. The lowest-rated dimension was digital innovation creation. In terms of the desired state, the overall competencies were also rated highly, with similar rankings: communication and motivation ranked the highest, followed by creative initiative and digital technology usage. Digital vision received the lowest score.

2) The research identified five development approaches with 38 methods: 1) Digital innovation creation (9 methods), 2) Digital technology usage (8 methods), 3) Creative initiative (6 methods), 4) Communication and motivation (7 methods), and 5) Digital vision (8 methods).

Keywords: Guidelines, Development for competency, Competency of School Administrator, Digital Era.

บทนำ

ในยุคปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมีบทบาทสำคัญต่อการศึกษา การบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคลากรและการเรียนรู้ การศึกษาที่มีคุณภาพถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความสมรรถนะที่เหมาะสมกับตำแหน่งเพื่อให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ (สำนักเลขาธิการคุรุสภา, 2548) ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงของการบริหารงานในยุคปัจจุบันผู้บริหารต้อง

มีสมรรถนะด้านดิจิทัล มีความสามารถ มีทักษะ และคุณลักษณะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเทคโนโลยีสารสนเทศนำไปติดต่อสื่อสาร การสร้างการเรียนรู้และการทำงานเป็นทีมใหม่ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถแก้ปัญหาและใช้งานอย่างสร้างสรรค์ ด้วยความรับผิดชอบ และมีวิจรรณญาณ รวมไปถึง สร้างองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่องในอนาคต

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของไทย โดยเน้นให้เกิดความเสมอภาคและโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) จากการศึกษาพบว่าสถานศึกษาหลายแห่ง โดยเฉพาะในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งมีโรงเรียนในพื้นที่พิเศษ 45 แห่ง ยังคงเผชิญปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การเข้าถึงสื่อเทคโนโลยี ระบบอินเทอร์เน็ต และการสนับสนุนงบประมาณที่ยังไม่ทั่วถึง จากแผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2, 2567) พบว่ามีการมุ่งเน้นพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ แต่ขาดโครงการที่พัฒนาโดยเฉพาะด้านสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหาร ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาหลายคนยังมีข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการสถานศึกษา

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะดังกล่าว เพื่อช่วยให้ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่พิเศษ สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล และเสริมสร้างคุณภาพการบริหารการศึกษาในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย คือ การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ บุคลากรในสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 543 คน

1.2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 226 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยศึกษาทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล 2) ด้านความริเริ่มสร้างสรรค์ 3) ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล 4) ด้านการสร้างสร้งสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และ 5) ด้านการสื่อสารและจูงใจ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended questions) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในแต่ละด้าน โดยมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ท่าน ผ่านข้อคำถาม ผ่านการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1) ขอความร่วมมือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผ่านระบบ Smart Office ซึ่งเป็นระบบจัดการของสถานศึกษา โดยแนบด้วยลิงค์ และ QR code เพื่อสแกนแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google form จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามภายในระยะเวลา 20 วันและกำหนดวันปิดระบบในการทำ แบบสอบถาม

3.3) ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม ได้รับกลับคืนมา 226 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100 และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางการวิจัยสังคมศาสตร์มาประมวลผลข้อมูลวิเคราะห์ มีลำดับขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ บุคลากรในสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยวิเคราะห์ด้วยการแจกแจง ความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำผลการวิเคราะห์เสนอใน รูปตารางประกอบคำบรรยายได้ตาราง

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จัดลำดับความคิดเห็น โดยแยกเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยภาพรวม นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) เป็นวิธีการที่เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ตาราง 1 แสดงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวม

ข้อ	สมรรถนะผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
		$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล	3.78	0.65	มาก	3	4.45	0.44	มาก	5
2	ด้านความริเริ่ม สร้างสรรค์	3.80	0.65	มาก	2	4.51	0.49	มากที่สุด	2
3	ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี ดิจิทัล	3.78	0.67	มาก	3	4.50	0.50	มากที่สุด	3
4	ด้านการสร้างสรรค์ นวัตกรรมดิจิทัล	3.75	0.68	มาก	4	4.48	0.49	มาก	4
5	ด้านการสื่อสารและจูงใจ	3.83	0.68	มาก	1	4.53	0.49	มากที่สุด	1
รวม		3.79	0.63	มาก		4.50	0.46	มากที่สุด	

จากตาราง 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสื่อสารและจูงใจ รองลงมา คือ ด้านความริเริ่มสร้างสรรค์ และ ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล, ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล

สภาพที่พึงประสงค์ของของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสื่อสารและจูงใจ รองลงมา คือ ด้านความริเริ่มสร้างสรรค์ และด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล

2) ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยหาดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

ตารางที่ 2 แสดงดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวม

ข้อ	สมรรถนะ ผู้บริหารสถานศึกษา ในยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน	สภาพ ที่พึงประสงค์	PNI Modified	อันดับ
		$\bar{x}$	$\bar{x}$		
1	ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล	3.78	4.45	0.177	5
2	ด้านความริเริ่มสร้างสรรค์	3.80	4.51	0.189	3
3	ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล	3.78	4.50	0.190	2
4	ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล	3.75	4.48	0.195	1
5	ด้านการสื่อสารและจูงใจ	3.83	4.53	0.183	4
รวม		3.79	4.50	0.187	

จากตารางที่ 2 พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมพบว่า มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะ PNI_{modified} เท่ากับ 0.187 เมื่อพิจารณาเรียงลำดับ พบว่า ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล (PNI_{modified}= 0.195) มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล (PNI_{modified}= 0.190) และด้านความริเริ่มสร้างสรรค์ (PNI_{modified}=0.189) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล (PNI_{modified}=0.177)

3) ผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ผู้วิจัยได้เรียงลำดับความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจากความต้องการจำเป็นมาก ไปหาความต้องการจำเป็นน้อย โดยเรียงลำดับไปที่ละด้าน พบว่า มีแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ปรากฏเป็น 5 แนวทางการพัฒนา และมีวิธีดำเนินการในการพัฒนา 38 วิธีการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล มี 9 วิธีการดำเนินการ 2) การพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล มี 8 วิธีการดำเนินการ 3) การพัฒนาสมรรถนะด้านความริเริ่มสร้างสรรค์ มี 6 วิธีการดำเนินการ 4) การพัฒนาสมรรถนะด้านการสื่อสารและจูงใจ มี 7 วิธีการดำเนินการ และ 5) การพัฒนาสมรรถนะด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล มี 8 วิธีการดำเนินการ ตามลำดับอธิบายได้ดังนี้

1) การพัฒนาสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล มีค่า PNI_{modified} 0.195 ซึ่งมีผลความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ผู้วิจัยสามารถเรียงลำดับความจำเป็นในแต่ละข้อ โดยใช้ค่า PNI_{modified} เป็นเกณฑ์ จึงได้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล มีวิธีดำเนินการในการพัฒนา 9 วิธีการ ได้แก่

- 1.1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความสามารถในการนำผลงานทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่สร้างขึ้นไปนำเสนอและเผยแพร่ผ่านสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย
- 1.2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความสามารถตัดสินใจใช้เครื่องมือดิจิทัลที่เหมาะสมกับงานและนวัตกรรมได้
- 1.3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความเป็นผู้นำและสร้างแรงบันดาลใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้กับบุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี
- 1.4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความสามารถด้านการออกแบบ และสร้างสรรค์ผลงานทางเทคโนโลยีดิจิทัลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และแอปพลิเคชันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.5) ผู้บริหารมีควรพัฒนาศักยภาพด้านความริเริ่มในการสร้างความเจริญเติบโต ให้กับองค์กรโดยใช้การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาทำให้เกิดประโยชน์กับทุกส่วนงาน
- 1.6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรระบุนโยบายทางเทคนิคจากการใช้อุปกรณ์ดิจิทัล และแก้ไขปัญหาเหล่านั้นเบื้องต้นได้
- 1.7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความสามารถด้านปรับปรุงข้อมูล สารสนเทศและเนื้อหาดิจิทัล เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและใช้ในระบบการบริหารการศึกษา
- 1.8) ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อมูลมาสร้างสารสนเทศด้วยวิธีการออกแบบ ปรับปรุง และประยุกต์ใช้งาน เพื่อแก้ไขปัญหาหรือ สร้างผลงานใหม่
- 1.9) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และมีจริยธรรม

2) การพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล มีค่า PNI_{modified} 0.190 ซึ่งมีผลความความต้องการจำเป็นอันดับที่ 2 ผู้วิจัยสามารถเรียงลำดับความจำเป็นในแต่ละข้อ โดยใช้ค่า PNI_{modified} เป็นเกณฑ์ จึงได้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล มีวิธีดำเนินการในการพัฒนา 8 วิธีการ ได้แก่

- 2.1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสร้างเครือข่ายทางโทรคมนาคมในการเสนอความคิดสร้างสรรค์ด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ อยู่เสมอ
- 2.2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาสามารถด้านการนำเครื่องมือและเทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและการบริหารสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ
- 2.3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความสามารถใช้ ICT ในการทำวิจัยทางเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.5) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์หรือฮาร์ดแวร์ทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยสำหรับบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้พร้อมในการใช้งาน
- 2.6) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถใช้ ICT ในการออกแบบการเรียนรู้ในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีระบบในการดูแลเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ
- 2.8) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษานำโปรแกรมทางเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. การพัฒนาสมรรถนะด้านความริเริ่มสร้างสรรค์ มีค่า PNI_{modified} 0.148 ซึ่งมีผลความความต้องการจำเป็นเป็นอันดับที่ 3 ผู้วิจัยสามารถเรียงลำดับความจำเป็นในแต่ละข้อ โดยใช้ค่า PNI_{modified} เป็นเกณฑ์ จึงได้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านความริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิธีดำเนินการในการพัฒนา 6 วิธีการ ได้แก่

3.1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมทางเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ กับองค์กรภายนอก และผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

3.2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการนำข้อมูลมาสร้างสารสนเทศทางเทคโนโลยีดิจิทัลด้วยวิธีการออกแบบ ปรับปรุง และประยุกต์ใช้งานเพื่อแก้ไขปัญหาหรือ สร้างผลงานใหม่ และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแนวทางการประเมินผลการใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร

3.4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือเพื่อวัดผลและประเมินผล

3.5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนร่วมกันคิดค้นนวัตกรรมทางเทคโนโลยีดิจิทัลในยุคดิจิทัล

3.6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาสร้างนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้ทางเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง

4) การพัฒนาสมรรถนะด้านการสื่อสารและจูงใจ มีค่า PNI_{modified} 0.183 ซึ่งมีผลความความต้องการจำเป็นเป็นอันดับที่ 4 ผู้วิจัยสามารถเรียงลำดับความจำเป็นในแต่ละข้อ โดยใช้ค่า PNI_{modified} เป็นเกณฑ์ จึงได้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการสื่อสารและจูงใจ มีวิธีดำเนินการในการพัฒนา 7 วิธีการ ได้แก่

4.1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ตรงประเด็นเข้าใจง่าย และสามารถถ่ายทอดความคิดได้อย่างหลากหลาย

4.2) ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาความสามารถในการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารการทำงาน และแลกเปลี่ยนความรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาทักษะประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษาให้กับผู้รับบริการผ่านอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความสามารถในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับนำเสนองานในการประชุมบุคลากรในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความสามารถในการสั่งงาน สั่งการภายในองค์กร ผ่านสื่อออนไลน์ กลุ่มสื่อออนไลน์ ได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างกลยุทธ์การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทำงานได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

4.5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความสามารถในการสื่อสารให้บุคลากรในองค์กรสามารถปรับตัวพัฒนาตนเอง และสร้างนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

4.6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการแบ่งปันข้อมูล สารสนเทศ และเนื้อหาดิจิทัลกับผู้อื่นผ่านสื่อดิจิทัล

ที่เหมาะสม

4.7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสร้างเครือข่ายดิจิทัล เพื่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. การพัฒนาสมรรถนะด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีค่า PNI_{modified} 0.177 ซึ่งมีผลความความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด ผู้วิจัยสามารถเรียงลำดับความจำเป็นในแต่ละข้อ โดยใช้ค่า PNI_{modified} เป็นเกณฑ์ จึงได้แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีวิธีดำเนินการในการพัฒนา 8 วิธีการ ได้แก่

5.1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาพลักษณ์ที่ดี มีจุดยืน มีความชัดเจน และความเป็นเลิศทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล

5.2) ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงาน

5.3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาความสามารถในการกำหนด ทิศทาง แนวหรือทางการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างชัดเจน และผู้บริหารสถานศึกษามีการคิดเชิงกลยุทธ์และการวางแผนสำหรับอนาคตสามารถวางแผนหรือคาดการณ์ความสำเร็จในอนาคตได้

5.4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมความตระหนักและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของประเทศ

5.5) ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดถือเป้าหมายหลักของ องค์กร โดยมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินงานให้งานมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

5.6) ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาความสามารถด้านสร้างความร่วมแรงร่วมใจและสร้างบรรยากาศที่ดีในการกระตุ้น การปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้ภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างเหมาะสม

5.7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองด้านความเป็นผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัล

5.8) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการกำหนดทิศทาง ภารกิจ และเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

1) การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

1.1) สภาพปัจจุบันของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาและสมรรถนะในยุคดิจิทัลที่ควรมี และอาจเป็นเพราะผู้บริหารได้ผ่านการคัดเลือก การสอบคัดเลือกเพื่อเข้ารับการบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ได้ผ่านการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาตนเอง ดังนั้นจึงทำให้ผู้บริหาร มีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง แสดงให้เห็นว่า

ผู้บริหารมีความตระหนักในการปฏิบัติงานด้านการบริหารผู้บริหารสถานศึกษามีการแบ่งปันข้อมูล สารสนเทศ และเนื้อหาดิจิทัลกับผู้อื่นผ่านสื่อดิจิทัลที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีเป้าหมายในการทำงานชัดเจน มีความรับผิดชอบในการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ อุดุลศักดิ์ ทองคำ (2566) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับแนวคิดของ พิชญาภรณ์ จนันท์ (2566) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2) สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาและสมรรถนะในยุคดิจิทัลที่ควรมี และอาจเป็นเพราะผู้บริหารได้ผ่านการคัดเลือก การสอบคัดเลือกเพื่อเข้ารับการบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ได้ผ่านการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาตนเอง ดังนั้นจึงทำให้ผู้บริหาร มีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีความตระหนักในการปฏิบัติงานด้านการบริหารผู้บริหารสถานศึกษามีการแบ่งปันข้อมูล สารสนเทศ และเนื้อหาดิจิทัลกับผู้อื่นผ่านสื่อดิจิทัลที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีเป้าหมายในการทำงานชัดเจน มีความรับผิดชอบในการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อุดุลศักดิ์ ทองคำ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับแนวคิดของ พิชญาภรณ์ จนันท์ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะ ด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

2) แนวทางในการพัฒนาของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ได้มาโดยการเก็บข้อมูลจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในแต่ละด้าน เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูล การหาค่าความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{modified}) ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยพิจารณาเรียงลำดับความสำคัญของ ความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยตามลำดับ มี 5 แนวทางการพัฒนา ประกอบด้วย 1) การพัฒนาสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล 2) การพัฒนาสมรรถนะด้าน

การใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล 3) การพัฒนาสมรรถนะด้านความริเริ่มสร้างสรรค์ 4) การพัฒนาสมรรถนะด้านการสื่อสารและจิตใจ และ 5) การพัฒนาสมรรถนะด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดลศักดิ์ ทองคำ (2566) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหาร สถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร พบว่าสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนครที่ต้องพัฒนา คือ การสื่อสารและการจิตใจ โดยมีแนวทางพัฒนาต่าง ๆ ดังนี้ 1) ความสามารถในการพูด เขียน สื่อสาร ได้ตอบ ในโอกาสและสถานการณ์ต่าง ๆ 2) การพูดโน้มน้าวจิตใจให้ผู้อื่นเห็นด้วย ยอมรับ เพื่อเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้และให้เข้าใจตรงกัน และ 3) ทักษะการสื่อสารด้านการพูดและติดต่อสื่อสารกับองค์กรอื่น ๆ และ งานวิจัยของ สุนันทนา กุศลประเสริฐ (2565, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก พบว่า องค์ประกอบสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลกพบว่า ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการสร้างสรค์นวัตกรรมดิจิทัล 2) ด้านการสื่อสารและสร้างเครือข่ายดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ 3) ด้านการรู้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ 4) ด้านการพัฒนาสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเป็นองค์กรดิจิทัล 5) ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ 6) ด้านจรรยาบรรณและความปลอดภัยในการใช้ดิจิทัล อีกทั้งยังสอดคล้อง กับงานงานวิจัยของ หาญชัย เกียรติฟูเพื่อง (2565) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารศึกษาในยุคดิจิทัล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก และด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่

การนำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ประกอบด้วย 5 แนวทางในการพัฒนา คือ 1) การพัฒนาสมรรถนะด้านการสร้างสรค์นวัตกรรมดิจิทัล มี 9 วิธีการดำเนินการ 2) การพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล มี 8 วิธีการดำเนินการ 3) การพัฒนาสมรรถนะด้านความริเริ่มสร้างสรรค์ มี 6 วิธีการดำเนินการ 4) การพัฒนาสมรรถนะด้านการสื่อสารและจิตใจ มี 7 วิธีการดำเนินการ และ 5) การพัฒนาสมรรถนะด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล มี 8 วิธีการดำเนินการ ซึ่งการนำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลไปใช้ ต้องดำเนินการภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานต้นสังกัดที่เป็นหน่วยงานในการกำหนดกรอบแนวทางในการพัฒนา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ส่งผลให้สถานศึกษา ครู นักเรียน รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกิดความมั่นใจในการบริหารงานภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป

แนวทางในการพัฒนาของสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จากการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบัน ในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสื่อสารและจูงใจ รองลงมา คือ ด้านความรู้เริ่มสร้างสรรค์ และ ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล, ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล และสภาพที่พึงประสงค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายได้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสื่อสารและจูงใจ รองลงมา คือ ด้านความรู้เริ่ม และด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล และได้แนวทางจากการวิเคราะห์ดัชนีความจำเป็น เรียงลำดับได้ดังนี้ดังนี้ 1) การพัฒนาสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล มี 9 วิธีการดำเนินการ 2) การพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล มี 8 วิธีการดำเนินการ 3) การพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้เริ่มสร้างสรรค์ มี 6 วิธีการดำเนินการ 4) การพัฒนาสมรรถนะด้านการสื่อสารและจูงใจ มี 7 วิธีการดำเนินการ และ 5) การพัฒนาสมรรถนะด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล มี 8 วิธีการดำเนินการ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองด้านการสื่อสารและจูงใจ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยในลำดับสูงสุด ดังนั้นควรพัฒนาให้มีแนวทางในการส่งเสริมด้านการสื่อสารและจูงใจ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน ข้อมูลสารสนเทศ ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม

1.2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ด้านด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันต่ำสุดท้าย ควรมีแนวทางในการพัฒนา

วางแผนกรอบแนวทางอย่างชัดเจน เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัลที่มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพในการบริหารงานในอนาคต

1.3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัลดิจิทัล เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาขีดความสามารถในกำหนดทิศทางการกิจ และเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้มีการจัดทำ การวิเคราะห์ตนเองและบริบทของสถานศึกษาในด้านการใช้ดิจิทัลในการบริหาร เพื่อนำผลการวิเคราะห์บริบทไปกำหนดทิศทาง การกิจ และเป้าหมายการทำงานในอนาคตต่อไป

1.4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล โดยเฉพาะในเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการนำผลงานทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่สร้างขึ้นไปนำเสนอและเผยแพร่ผ่านสื่อดิจิทัลที่หลากหลาย เนื่องผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสมรรถนะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล มีเป็นแนวทางที่ต้องได้รับการพัฒนาสูงสุด จึงสมควรได้รับการพัฒนาตามแนวทางที่แนะนำ หรือศึกษาและพัฒนาแนวทางที่ตั้งไว้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในอนาคต

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรวิจัยเกี่ยวกับ เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาใน ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมดิจิทัล เพื่อเพื่อนำข้อมูลให้หน่วยงานที่รับผิดชอบไปพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา และนำไปพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาทั่วประเทศในรูปแบบเดียวกันหรือคล้ายกันต่อไป

2.2) ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสื่อสารและแรงจูงใจ เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานและเพื่อเป็นแนวทางในการสื่อสารแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือบุคคลทั่วไปที่จะมีส่วนได้เสียในการบริหารงานในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.จำกัด.
- พิชญานนท์ จนนันท์. (2565). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3.วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 11(44), 21-31.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือเกณฑ์การคัดกรองโรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ โรงเรียนพื้นที่ภูเขาสูงในถิ่นทุรกันดาร.
- สุนันทนา กุศลประเสริฐ. (2565).การวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
- หารชัย เกียรติฟูเฟื่อง.(2565). ความต้องการพัฒนาคุณลักษณะในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. Journal of Modern Learning

Development. 7(6), 184-193.

อดุลศักดิ์ ทองคำ. (2566). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของ
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัด
สกลนคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.